

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ സുന്ദരകാണ്ഡേ

॥ ചതുഃ ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ചതുഃ ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ||

ദധിമുഖതഃ സുഗ്രീവസന്ദേശമാകർണ്യാംഗദഹനുമദാദിനാം
വാനരാണാം കിഷ്കിന്ധായാം ഗമനം ഹനുമതാ ശ്രീരാമം പ്രണമ്യ
സീതാദർശനസമാചാരസ്യ നിവേദനം ച

സുഗ്രീവേണൈവമുക്തസ്തു
ഹൃഷ്ടോ ദധിമുഖഃ കപിഃ |
രാഘവം ലക്ഷ്മണം ചൈവ
സുഗ്രീവം ചാഭ്യവാദയത് ||5.64.1 ||

സ പ്രണമ്യ ച സുഗ്രീവം
രാഘവൗ ച മഹാബലൗ |
വാനരൈഃ സഹിതഃ ശൂരൈ -
ർദിവമേവോത്പപാത ഹ ||5.64.2 ||

സ യമൈവാഗതഃ പൂർവം
തമൈവ ത്വരിതം ഗതഃ |
നിപത്യ ഗഗനാദ് ഭൂമൗ
തദ്വനം പ്രവിവേശ ഹ ||5.64.3 ||

സ പ്രവിഷ്ടോ മധുവനം
ദദർശ ഹരിയുമപാൻ |
വിമദാനുദ്ധതാൻ സർവാൻ
മേഹമാനാൻ മധുദകം ||5.64.4 ||

സ താനുപാഗമദ് വീരോ
 ബദ്ധ്യാ കരപുടാഞ്ജലിം |
 ഉവാച വചനം ശ്ലക്ഷ്ണ -
 മീദം ഹൃഷ്ടവദംഗദം ||5.64.5 ||

സൗമ്യ രോഷോ ന കർതവ്യോ
 യദേഭിഃ പരിവാരണം |
 അജ്ഞാനാദ് രക്ഷിഭിഃ ക്രോധാദ്
 ദവന്തഃ പ്രതിഷേധിതാഃ ||5.64.6 ||

ശ്രാന്തോ ദൂരാദനുപ്രാപ്തോ
 ഭക്ഷയന്ത്യ സ്വകം മധു |
 യുവരാജസ്ത്വമീശശ്ച
 വനസ്യാസ്യ മഹാബല ||5.64.7 ||

മൗർഖ്യാത് പൂർവം കൃതോ രോഷ -
 സ്തദ് ദവാൻ ക്ഷന്തുമർഹതി |
 യഥൈവ ഹി പിതാ ത്യേഭൂത്
 പൂർവം ഹരിഗണേശ്വരഃ ||5.64.8 ||

തഥാ ത്വമപി സുഗ്രീവോ
 നാൻയസ്തു ഹരിസത്തമ |
 ആഖ്യാതം ഹി മയാ ഗത്യാ
 പിത്യവ്യസ്യ തവാനഘ ||5.64.9 ||

ഇഹോപയാനം സർവേഷാ -
 മേതേഷാം വനചാരിണാം |
 ദവദാഗമനം ശ്രുത്യാ
 സഹൈഭിർവനചാരിഭിഃ ||5.64.10 ||

പ്രഹൃഷ്ടോ ന തു രുഷ്ടോഽസൗ
 വനം ശ്രുത്യാ പ്രധർഷിതം |
 പ്രഹൃഷ്ടോ മാം പിതൃവ്യന്തേ
 സുഗ്രീവോ വാനരേശ്വരഃ || 5.64.11 ||

ശീഘ്രം പ്രേഷയ സർവാംസ്താ -
 നിതി ഹോവാച പാർഥിവഃ |
 ശ്രുത്യാ ദധിമുഖസ്യൈതദ്
 വചനം ശ്ലക്ഷ്ണമംഗദഃ || 5.64.12 ||

അബ്രവീത് താൻ ഹരിശ്രേഷ്ഠോ
 വാക്യം വാക്യവിശാരദഃ |
 ശങ്കേ ശ്രുത്യോഽയം വൃത്താന്തോ
 രാമേണ ഹരിയുമപാഃ || 5.64.13 ||

അയം ച ഹർഷാദാഖ്യാതി
 തേന ജാനാമി ഹേതൂനാ |
 തത് ക്ഷമം നേഹ നഃ സ്ഥാതും
 കൃതേ കാർയേ പരന്തപാഃ || 5.64.14 ||

പീത്യാ മധു യഥാകാമം
 വിക്രാന്താ വനചാരിണഃ |
 കിം ശേഷം ഗമനം തത്ര
 സുഗ്രീവോ യത്ര വാനരഃ || 5.64.15 ||

സർവേ യഥാ മാം വക്ഷ്യന്തി
 സമേത്യ ഹരിപുംഗവാഃ |
 തമാന്യീ കർതാ കർതവ്യേ
 ദവദ്ഭിഃ പരവാനഹം || 5.64.16 ||

നാജ്ഞാപയിതുമീശോഹം
 യുവരാജോസ്തി യദ്യപി |
 അയുക്തം കൃതകർമാണോ
 യുധം ധർഷയിതും ബലാത് ||5.64.17 ||

ബ്രൂവതശ്ചാംഗദസ്യൈവം
 ശ്രുത്യാ വചനമുത്തമം |
 പ്രഹൃഷ്ടമനസോ വാക്യ -
 മിദമുചൂർവനൗകസഃ ||5.64.18 ||

ഏവം വക്ഷ്യതി കോ രാജൻ
 പ്രഭുഃ സൻ വാനരർഷഭ |
 ഐശ്വര്യമദമത്തോ ഹി
 സർവ്വോഹമിതി മന്യതേ ||5.64.19 ||

തവ ചേദം സുസദ്യശം
 വാക്യം നാന്യസ്യ കസ്യചിത് |
 സന്നതിർഹി തവാഖ്യാതി
 ഭവിഷ്യച്ഛുഭയോഗ്യതാം ||5.64.20 ||

സർവേ വയമപി പ്രാപ്താ -
 സ്തത്ര ഗന്തും കൃതക്ഷണാഃ |
 സ യത്ര ഹരിവീരാണാം
 സുഗ്രീവഃ പതിരവ്യയഃ ||5.64.21 ||

ത്വയാ ഹൃന്നുക്തൈർഹരിഭി -
 ര്നൈവ ശക്യം പദാത് പദം |
 ക്വചിദ് ഗന്തും ഹരിശ്രേഷ്ഠ
 ബ്രൂമഃ സത്യമിദം തു തേ ||5.64.22 ||

ഏവം തു വദതാം തേഷാ -
 മംഗദഃ പ്രത്യഭാഷത |
 സാധു ഗച്ഛാമ ഇത്യുക്ത്വാ
 വമുത്പേതുർമഹാബലഃ || 5.64.23 ||

ഉത്പതന്തമനുത്പേതുഃ
 സർവേ തേ ഹരിയുമപഃ |
 കൃത്വ്യാകാശം നിരാകാശം
 യന്ത്രോത്ക്ഷിപ്താ ഇവോപലഃ || 5.64.24 ||

അംഗദം പുരതഃ കൃത്വാ
 ഹനുമന്തം ച വാനരം |
 ത്ര്യംബരം സഹസോത്പത്യ
 വേഗവന്തഃ പ്ലവംഗമാഃ || 5.64.25 ||

വിനദന്തോ മഹാനാദം
 ഘനാ വാതേരിതാ യഥാ |
 അംഗദേ സമനുപ്രാപ്തേ
 സുഗ്രീവോ വാനരേശ്വരഃ || 5.64.26 ||

ഉവാച ശോകസന്തപ്തം
 രാമം കമലലോചനം |
 സമാശ്വസിഹി ഭദ്രം തേ
 ദൃഷ്ട്വാ ദേവീ ന സംശയഃ || 5.64.27 ||

നാഗന്തുമിഹ ശക്യം തൈ -
 രതീതസമയൈരിഹ |
 അംഗദസ്യ പ്രഹർഷാച്ച
 ജാനാമി ശുഭദർശന || 5.64.28 ||

ന മത്സകാശമാഗച്ഛേത്
 കൃത്യേ ഹി വിനിപാതിതേ |
 യുവരാജോ മഹാബാഹുഃ
 പ്ലവതാമംഗദോ വരഃ ||5.64.29 ||

യദ്യപ്യകൃതകൃത്യാനാ -
 മീദൃശഃ സ്യാദുപക്രമഃ |
 ഭവേത് തു ദീനവദനോ
 ഭ്രാന്തവിപ്ലുതമാനസഃ ||5.64.30 ||

പിത്യപൈതാമഹം ചൈതത്
 പൂർവകൈരഭിരക്ഷിതം |
 ന മേ മധുവനം ഹന്യാ -
 ദദ്യഷ്ട്യാ ജനകാത്മജാം ||5.64.31 ||

കൗസൽയാ സുപ്രജാ രാമ
 സമാശ്വസിഹി സുവ്രത |
 ദൃഷ്ട്യാ ദേവീ ന സന്ദേഹോ
 ന ചാന്യേന ഹനുമതാ ||5.64.32 ||

നഹ്യന്യഃ കർമണോ ഹേതുഃ
 സാധന്യേന്ത്യ ഹനുമതഃ |
 ഹനുമതീഹ സിദ്ധിശ്ച
 മതിശ്ച മതിസത്തമ ||5.64.33 ||

വ്യവസായശ്ച ശൗർയം ച
 ശ്രുതം ചാപി പ്രതിഷ്ഠിതം |
 ജാംബവാൻ യത്ര നേതാ സ്യാ -
 ദംഗദശ്ച ഹരീശ്വരഃ ||5.64.34 ||

ഹനുമാംശ്ചാപ്യധിഷ്ഠാതാ
 ന തത്ര ഗതിരന്യഥാ |
 മാ ഭൂശ്ചിന്താസമായുക്തഃ
 സമ്പ്രത്യമിതവിക്രമ || 5.64.35 ||

യദാ ഹി ദർപിതോദഗ്രാഃ
 സംഗതാഃ കാനനൗകസഃ |
 നൈഷാമകൃതകാർയാണാ -
 മീദൃശഃ സ്യാദുപക്രമഃ || 5.64.36 ||

വനഭംഗേന ജാനാമി
 മധുനാം ഭക്ഷണേന ച |
 തതഃ കിലകിലാശബ്ദം
 ശുശ്രോവാസന്നമംബരേ || 5.64.37 ||

ഹനുമത്കർമദ്യപ്ലാനാം
 നദതാം കാനനൗകസാം |
 കിഷ്കിന്ധാമുപയാതാനാം
 സിദ്ധിം കഥയതാമിവ || 5.64.38 ||

തതഃ ശ്രുത്വാ നിനാദം തം
 കപീനാം കപിസത്തമഃ |
 ആയതാഞ്ചിതലാംഗുലഃ
 സോദിവദ്യുഷ്ടമാനസഃ || 5.64.39 ||

ആജഗ്മുസ്സേപി ഹരയോ
 രാമദർശനകാക്ഷിണഃ |
 അംഗദം പുരതഃ കൃത്വാ
 ഹനുമന്തം ച വാനരം || 5.64.40 ||

ത്വേംഗദപ്രമുഖാ വീരാഃ
 പ്രഹൃഷ്ടാശ്ച മുദാൻവിതാഃ |
 നിപേതുർഹരിരാജസ്യ
 സമീപേ രാഘവസ്യ ച ||5.64.41 ||

ഹനുമാംശ്ച മഹാബാഹുഃ
 പ്രണമ്യ ശിരസാ തതഃ |
 നിയതാമക്ഷതാം ദേവീം
 രാഘവായ ന്യവേദയത് ||5.64.42 ||

ദൃഷ്ട്വാ ദേവീതി ഹനുമ -
 ദ്വദനാദമൃതോപമം |
 ആകർണ്യ വചനം രാമോ
 ഹർഷമാപ സലക്ഷ്മണഃ ||5.64.43 ||

നിശ്ചിതാർഥം തതസ്സന്ധിൻ
 സുഗ്രീവം പവനാത്മജേ |
 ലക്ഷ്മണഃ പ്രീതിമാൻ പ്രീതം
 ബഹുമാനാദവൈക്ഷത ||5.64.44 ||

പ്രീത്യാ ച പരയോപേതോ
 രാഘവഃ പരവീരഹാ |
 ബഹുമാനേന മഹതാ
 ഹനുമന്തമവൈക്ഷത ||5.64.45 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 സുന്ദരകാണ്ഡേ ചതുഃ ഷഷ്ഠിതമഃ സർഗഃ ||